

Ćw. 8. Układy różniczkujące i całkujące

Cel ćwiczenia

1. Pomiar amplitudy i częstotliwości napięcia przemiennego.
2. Pomiar napięcia przemiennego na wyjściu układu różniczkującego i całkującego.
3. Wyznaczenie pojemności kondensatora będącego elementem układu różniczkującego.

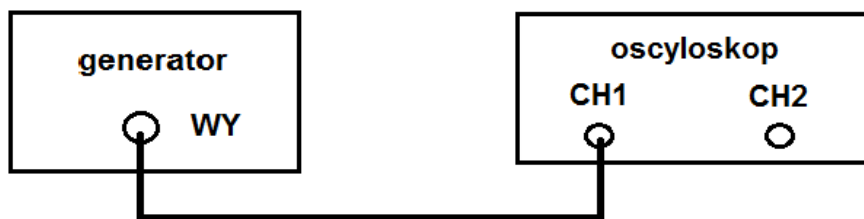
Zestaw przyrządów

1. Oscyloskop dwukanałowy (np. RIGOL DS1052E)
2. Generator funkcyjny (SIGLENT SDG1025)
3. Układ różniczkujący
4. Układ całkujący

Zadania do wykonania

1. Pomiar amplitudy, okresu i częstotliwości przebiegu napięcia przemiennego.

- a) Połączyć obwód wg. schematu. na Rys. 1; tj.: wyjście generatora zewnętrznego SIGLENT SDG1025 połączyć z wejściem kanału CH1 na oscyloskopie.

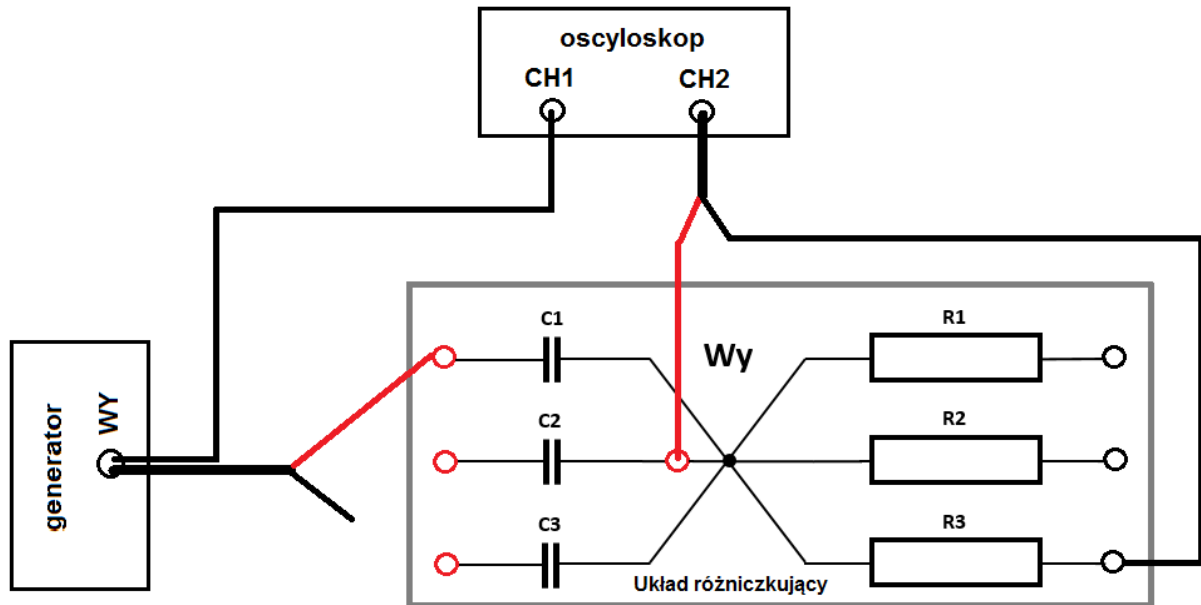
Rysunek 1. Schemat układu do pomiaru amplitudy, okresu i częstotliwości przebiegu napięcia przemiennego.

- b) Za pomocą funkcji *Measure*, wywołanej z *Menu* płyty czołowej oscyloskopu, zmierzyć wartość amplitudy (U_0), częstotliwości (f) i okresu (T) napięcia sinusoidalnego, prostokątnego i piłokształtnego otrzymanego z generatora.
- c) Porównać zmierzone na oscyloskopie wartości U_0 i f z wartościami amplitudy i częstotliwości napięcia sinusoidalnego, prostokątnego i piłokształtnego otrzymanego z generatora.

2. Pomiary napięcia na wyjściu układu różniczkującego i całkującego.

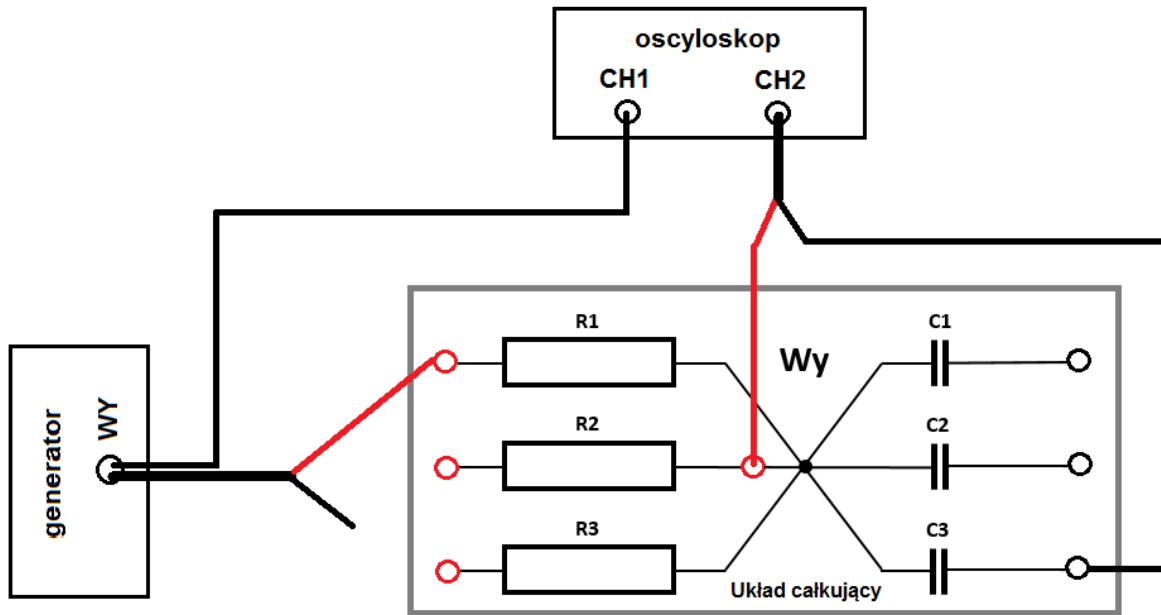

a) Połączyć układ różniczkujący wg schematu pokazanego na Rys. 2.

Rysunek 2. Schemat połączeń do badania układów różniczkujących, wykorzystujących elementy R i C.

- b) Zdjąć oscylogramy na wyjściu układu, podając z generatora na wejście układu różniczkującego kolejno napięcie sinusoidalne, prostokątne i piłokształtne.
- c) Wyznaczyć częstotliwość graniczną (f_{gr}) badanego układu RC, dla której napięcie na wyjściu układu różniczkującego jest proporcjonalne do pochodnej napięcia wejściowego.
- d) Określić dla jakich częstotliwości, $f \leq f_{gr}$ czy $f \geq f_{gr}$, układ różniczkujący pracuje jako filtr górnoprzepustowy.
- e) Połączyć układ całkujący wg schematu pokazanego na Rys. 3.

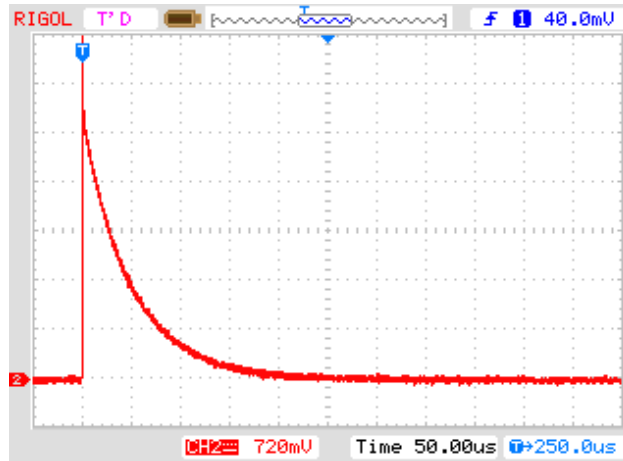

Rysunek 3. Schemat połączeń do badania układów całkujących, wykorzystujących elementy R i C.

- f) Zdjąć oscylogramy na wyjściu układu, podając z generatora na wejście układu całkującego kolejno napięcie sinusoidalne, prostokątne i piłozębne.
- g) Wyznaczyć częstotliwość graniczną (f_{gr}) badanego układu RC, dla której napięcie na wyjściu układu całkującego jest proporcjonalne do całki z napięcia wejściowego.
- h) Określić dla jakich częstotliwości, $f \leq f_{gr}$ czy $f \geq f_{gr}$, układ całkujący pracuje jako filtr dolnoprzepustowy.

3. Wyznaczanie pojemności kondensatora będącego elementem układu różniczkującego.

- a) Połączyć układ różniczkujący wg schematu pokazanego na Rys. 2.
- b) Wybrać na generatorze sygnał prostokątny.
- c) Zapisać w postaci pliku .csv oscylogram na wyjściu układu różniczkującego taki, jak pokazano Rys. 4.

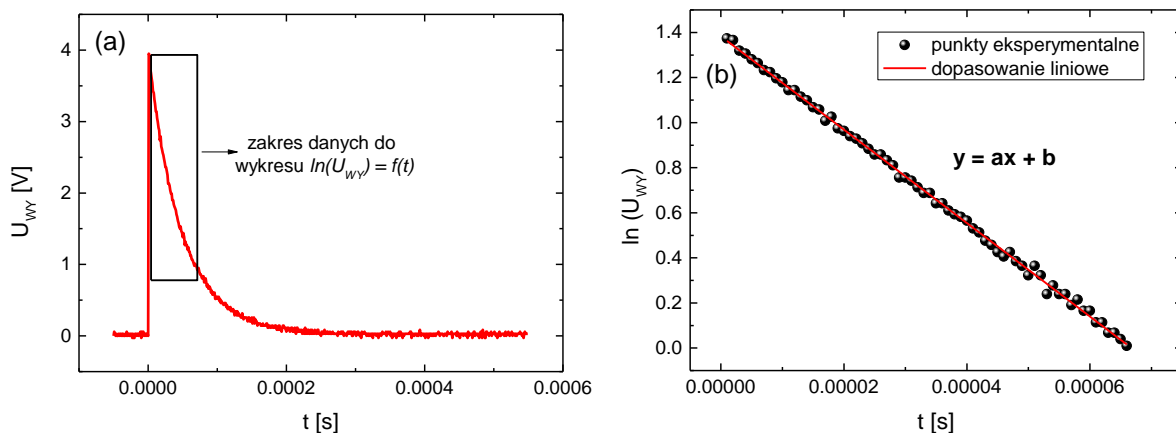
Rysunek 4. Zależność $U_{WY} = f(t)$ na wyjściu układu różniczkującego dla sygnału prostokątnego otrzymanego z generatora.

d) Analogiczne czynności jak w p. 3a – 3c wykonać dla innych kombinacji układów RC z wybranym kondensatorem i trzema różnymi opornikami R1, R2 i R3.

Opracowanie wyników pomiarów

1) Narysować wykres zależności $U_{WY} = f(t)$ a następnie wybrać początkowy zakres danych zależności $U_{WY} = f(t)$ (por. Rys. 5a) i skonstruować z nich wykres zależności $\ln(U_{WY}) = f(t)$ (por. Rys. 5b).

2) Dopasować punkty eksperymentalne wykresu $\ln(U_{WY}) = f(t)$ linią prostą (por. Rys. 5b).

Rysunek 5. Zależność (a) $U_{WY} = f(t)$ oraz (b) $\ln(U_{WY}) = f(t)$ dla układu różniczkującego, na wejście którego podano z generatora sygnał prostokątny.

- 3) Na podstawie dopasowania liniowego wykresu zależności $\ln(U_{wy}) = f(t)$, znając wartość współczynnika kierunkowego prostej, obliczyć stałą czasową układu RC τ oraz jej niepewność. Wartość $\tau = 1/a$.
- 4) Znając wartość τ oraz R, korzystając z relacji, że $\tau = RC$, obliczyć pojemność wybranego kondensatora.
- 5) Analogiczne czynności jak w p. 1) – 4) wykonać dla innych kombinacji układów RC z wybranym kondensatorem i trzema różnymi opornikami R1, R2 i R3.
- 6) Uśrednić wartości pojemności wyznaczone dla ww. kombinacji układów RC z wybranym kondensatorem i porównać otrzymaną wartość z danymi katalogowymi dla układów różniczkujących RC, które są dołączone do ćwiczenia.

Materiały pomocnicze

1. Opis teoretyczny do ćwiczenia.
2. P. Horowitz, W. Hill, *Sztuka elektroniki cz 1*, WKŁ, Warszawa, 1992.

Opracowanie: Z. Gumienny, E. Popko, E. Zielony, P. Biegański